

75 Jaar Bevrijding Bevrijdingsmonument Koningsplein 13 september 2019

(gesproken woord geldt)

75 jaar,

dames en heren,

75 jaar is het vandaag geleden,

dat Maastricht-Oost voor het eerst -

na vier jaar, 4 maanden en drie dagen -

weer aan de vrijheid mocht proeven.

Laat mij daarom eerst een speciaal welkom uitspreken

voor de vertegenwoordigers van hen die dat destijds mogelijk maakten.

Representatives of the NATO-Countries,

And especially

Colonel Wes Morrison

Seventy-five years ago, the men of your infantry division brought back freedom here.

And as welcome as they were then,

as welcome you can feel today.

Please forgive me for switching back to Dutch, but I will return to you all later.

Dames en heren,

75 jaar geleden mocht Maastricht-Oost weer aan de vrijheid proeven.

Precies 4 weken nadat de stad zich nog in diepe rouw dompelde,

diepe rouw om die bommen die **niet** op die spoorbrug vielen,

maar op de woonwijken aan beide zijde van die brug.

Hoeveel tranen zijn er toen niet gevloeid,

tranen van pijn, verdriet en ellende

om de vele doden, de vele gewonden, en nog veel meer daklozen...

Maar nu - 13 september 1944 – vloeiden er ook tranen van vreugde

én gloorde er hoop...

Gisteren waren de eerste dorpen van Zuid-Limburg - van Nederland - bevrijd,
vandaag Maastricht-Oost;
en morgen vast de hele stad...

En ja, een dag later mocht Maastricht zich inderdaad de allereerste bevrijde stad van het land noemen,

maar wat **zij** - 75 jaar geleden - nog niet konden weten was,

dat het nog **6** maanden zou duren voordat heel Limburg vrij zou zijn;

en nog langer heel ons land...

Zij konden hier toen nog niet weten dat Weert 9 dagen later ook vrij snel zonder slag of stoot bevrijd zou worden. Door de Tommies, de Engelsen, die haast hadden. Ze waren op weg naar die ene brug, die brug te ver zou liggen...

Zij konden hier toen ook nog niet weten dat 25 dagen later 'De Grote Kerkrazzia' zou plaatsvinden. Duizenden Limburgse mannen worden op die 8e oktober uit zondagsmissen geplukt; en op transport gezet naar de Duitse oorlogsfabrieken. Lang niet iedereen keert terug...

Zij konden hier toen ook nog niet weten dat mensen in Tegelen op Tweede Kerstdag plechtig beloven 25 jaar geen Carnaval te vieren als hen de grootste onheil bespaard mag blijven. Ze liggen dan al meer dan een maand onder vuur, maar zijn nog banger dat de bezetter hen wil evacueren. Als deze in januari inderdaad meer dan 30 duizend Limburgers op de oostelijke Maasoever beveelt via Duitsland naar Noord-Nederland te vertrekken, ontspringt Tegelen wonderwel de dans.

Vijf jaar lang hebben ze daar inderdaad geen carnaval gevierd. Toen besloten ze - in alle wijsheid - dat een gelofte gedaan in zoveel angst toch eigenlijk niet telde...

Dames en heren,

zij die hier 75 jaar bijeenkwamen om die eerste vrijheid te vieren, konden toen nog niet weten dat de bevrijding nog zoveel leed en slachtoffers zou vragen.

En ik heb het over 'zij' omdat de meesten van ons – mijzelf inbegrepen – de oorlog alleen maar kennen uit verhalen van ouders en grootouders.

Zoals het verhaal van mijn schoonmoeder. Zij woonde op de Antonius Bieleveltstraat, niet ver van die spoorbrug.

Op die 18^e augustus was zij jarig.

Ze werd tien en kreeg een fiets.

Natuurlijk ging ze fietsen...

met haar ouders in het heuvelland.

Het was een heerlijk dag, de zon scheen...

Zij waren op de Keerderberg – hier 4 kilometer vandaan - toen zij de bommen zagen vallen.

Bommen die hun huis compleet verwoestten;

bommen die haar tante tot één van de vele doden maakten;

bommen die het gezin - en vele andere daklozen - terug naar af stuurden.

Mijn schoonmoeder leeft niet meer. Maar de vele verjaardagen die we samen nog hebben mogen beleven, hebben ons er altijd van doordrongen dat de bevrijding niet alleen vreugde en feest betekende.

Zoals óók het Limburgs bevrijdingsmonument het hier later zo treffend zou uitbeelden met die feestvierende figuren en die afgewende, treurende vrouw.

Dames en heren,

Zij wisten toen niet hoeveel offers de vrijheid nog zou vragen

Wij weten nu niet eens hoe het is om zonder vrijheid te leven.

Daarom is het goed dat we zo uitgebreid 75 jaar bevrijding gaan vieren.

Niet enkel om te feesten,

maar óók om te beseffen dat we die vrijheid waard moeten blijven;

om samen bevrijd te blijven.

Ter inspiratie haal ik graag een hartenkreet aan die op 21 september 1944 verscheen in de allereerste vrije editie van de verzetskrant Het Parool...

Een hartenkreet die het Nederlandse volk opriep terug te keren naar onze 'typische' eenheid in verscheidenheden. Onze godsdienstige, culturele en regionale verscheidenheden, die zijn als de kleuren die samen een regenboog vormen...

Woorden van toen, die ook **nu** nog zo actueel en bruikbaar zijn.

Want u en ik weten dat aan het eind van die regenboog écht een pot met goud staat, het goud van pure vrijheid.

Al 75 jaar lang.

Major General, Colonel and others,

I promised I would return to you.

I was just saying that the liberation would demand many more sacrifices.

Many more sacrifices from liberators and citizens,

(citizens who even promised not to celebrate carnival for 25 years if they survived. And that means a lot in this province of Limburg.)

Sacrifices that to this day mean that we must always remain worthy of our freedom.

Again:

Thank you for being here then,

Thank you for being here now.